

P E S M I

Božo Vodušek

V A B I L O D U Š I

Vdaj se duša dobremu joku, Noč in kri se v bridkem toku
sprosti topo bolečino, barv prelijeta v sinjino,
poj, podobna rahlemu loku kakor v težkem, blodnem soku
na uporno vijolino. vstane belo, čisto vino.

Ko boš v neizmernem zvoku
spel globino in višino,
se bo na svetlem oboku
sklonil Bog v tvojo bližino.

M E S T O V N O Č I

Mesto, orjaški skladi hiš, prekroženi od rdečih kolobarjev luči,
mrzlično trepetajoče ceste, prepletene od črnih, gostih trakov ljudi,
groteskno premikajo usta brez glasu, zamahujejo z rokami v tuje telo,
tisočokeansko. gluho bučanje nad udarci koles, rezkimi signali, obupnim vpitjem hup.

Dolgi, prazni bulvarji, ravni kakor železniške proge, se ožijo v temo,
mrzli, spolzki asfalt, dve vrsti dreves, polnih bencina in težkih jesenskih meglic,
za vrtovi v okrašenih vilah se zasveti zdajpazdaj okno,
nekdo je sedel v naslanjač in govori preko belopogrnjene mize, nekdo je potegnil zastor.

Vozkih, krivih ulicah, za starimi srednjeveškimi cerkvami hodijo žene,
stoje v senčnih kotih, stopijo naglo izpod nizkega trama nad vrati v jedko svetlobo svetiljke,
ko zaslišijo brzi korak pasanta, ki tolče kakor kladivo po samotnem tlaku;
tuje visijo napisne table nad ruletami zapuščenih trgovin v noči.

Tesnoba in spomin na davno pomlad vzdolž ob neskončnih zidovih pokopališč,
samo slutiš, znotraj potekajo bele steze čisto same med gredami trave,
in nekod na grobnicah razbiti kamniti venci,
sladke fotografije umrlih, ki jih nihče ne gleda več,
skrite v temo cipres, v vonj po vlagi in plesni,
a tostran sta se našla dva mlada človeka v tesnem, vročem poljubu.

In tako hodiš mimo kasarn, mimo bolnic, koder čujejo kakor ti
in tiho stokajo tisti, ki niso še dotrpeli,
ob sivi, umazani reki, ki vedno enako mrtvo vali svoje valove,
čez mostove, čez ulice, čez trge, kjer vojskovodje z meči prodirajo temo
in sklanjajo pesniki zamišljeno glave,
dokler se ne znajdeš nekje v predmestju pred čisto neznano hišo in topo strmiš v vrata.

B A N A L N I K R I Ž E V P O T

Sobe, poceni hotelske sobe z obledelo slikarijo, kjer ubijamo svojo izmučeno mladost,
vonj po postanih jedeh, po prašnih kotih, vonj po ženski,
po izrabljenem ženskem telesu, z vtisi neštetihih prstov, neštetihih sramotnih poljubov,
brezbrižna veselost in vsakdanje, indiferentno govorjenje,
da prihajajo solze: jeza, razočaranje in obupna bolečina.

Torej to je vse. In ti, ki daješ svoje telo,
ki ga vlačiš iz teh mrzlih žalostnih sob v še žalostnejše bolniške dvorane,
pod neusmiljene roke in cinične poglede,
in zopet nazaj in zopet tja in zopet nazaj v neskončnem krogotoku,
— O ta brezsrarni, banalni križevi pot, ki ga hodiš ti,
deklica z našminkanimi ustnicami in z odcvetelo rožo na obleki —
tvoja usta se smehljajo v brezizraznem, navajenem smehu.

S L I K E

Lunini vzhodi za črntmi smrekovimi gozdovi,
Hiše v bregovih sredi cvetočih jablan,
Nagajiva igra oblakov kakor čreda ovčk in koštrunov,
sonce po potih in frfotajoči metulji,
Lisasti voli v jesenskih poljih ob orumenelih mejah,
Temna jezera z belimi labodi, kjer je sanjala tvoja otožnost,
pošastni Böcklinovski gradovi na strmih, jarkih skalah,
preko vode pozabljenja te vodijo prepuščeni čolni.

Bridka barva rdečih jagod v temnem zelenju,
bridki trni in noč skrivajoči strup,
Veselje belih kvadrov, portalov, stebrov sredi cipres,
oranžnih vrtov v solncu in lovorjevih grmov.
Piuije v zraku raztezajo svoje tenke, pozibajoče se veje
na motno, sivomodro nebo, ko prihajajo prve zvezde.

BALADA V STAROMODNEM SLOGU

Pierrot poje poželjivemu svetu **N**e verujte vzdihom, strastnim navalom!
plahe Kolombine sladke čare, Pierrot ni nikdar Kolombine ljubil,
slast in smrtno muko prevare, Pierrot ni nikdar duše pogubil
in o maščevanja temnem cvetu. ne s strupom ljubezni ne z bodalom.

Pierrot je glumec, hlapec tujega ukaza:
igra se z bridkolepim opojem,
bridkolepi opoj se igra s Pierrotjem.
Konec mu sname krinko z velega obraza.

S E N T I M E N T A L N O S L O V O

Utonila sladkost tvojega belega
obraza je v ta solnčni svet,
ne vznemirja me več žalost velega
srca, v daljnem vrtu požgan cvet.

Drobne cestice prijaznosti **K**akor ptičkama je nama lahko,
med menoj in teboj gredo, čudovit sijaj nad gorami miglja,
tenki, višnjevi curki krvi saj nisem lani urezal v drevo
skozi najini trupli krožijo. dve srci, dve imeni, ki se prepletata.

Še v istih besedah ljubila boš,
ki sem ti jih v luninih nočeh pel,
a če se kdaj na steno ozrla boš,
bo portret od sreče sladko zbledel.

REFREN

Vedno poje samo eden:
Modra obzorja, siva obzorja,
Naša polja, tuja polja,
Si v nevidno mrežo vpreden.

Neorisano življenje,
Krhka senca, ki se kruši,
Komaj v rahlo slast zbujeno,
Vse zeleno, neželeno.

MRTVI SE VRAČAJO

France Bevk

12.

(Konec)

Berta je prinesla čaja. V sobi je bilo temno, vse tiho. Mislila je, da mož že spi. Postala je za vrati in poslušnila. S postelje je bilo slišati ječanje, sopihanje, kakor da se dva človeka pridušeno borita... Dragonja je nenadoma planil kvišku in zavpil...

Dragonja ni nikoli izvedel, katere besede je bil v blaznem strahu zakričal. Pet ali deset, iz groze porojenih, pretrganih besed? Berta se je pod njimi zdrznila, kakor da padajo udarci po njeni glavi. Zadele so jo ko nož, ki je prerezal zadnji voz: ko luč, ki je obsvetila zadnjo skrivnost. Skodelica v njenih rokah se je zazibala, čaj se je polil; mislila je, da se bo zgrudila na tla. Vžgala je luč. Ozrla se je v Dragonjo: ni se motila. Spoznala je, kaj se z njim godi.

Njen mož je sedel vroč, prepadel na postelji. Strmel je. Treba je bilo nekaterih trenutkov, da se je zavedel. Potegnil je z roko preko čela. Spomnil se je dveh preteklih dni. V drugič je potegnil z roko preko obraza. Omotica ga je popuščala... Vse mu ni bilo še jasno.

»Kaj se godi z menoj?«

Žena ga je do tistega hipa gledala z velikimi očmi, ni se zganila. Šele zadnje besede so jo bile zdramile. Oči so se za hip zaprle, kakor da hoče s tem zatreti vse, kar se je godilo v njeni duši. Nato so sijale z neznanskim sovraštvom vanj. Z odločno kretnjo je iztegnila roko in prst, ki je meril na njegove prsi. Glas ji je trepetal od razburjenja in groze.

»Ti si ubil Sedmaka!«

Štiri ostre, trepetajoče besede. Dragonjo so udarile ko strela. Zdramil se je iz omotice. Za hip ni občutil mrzlice. Dolga pot razmišljanja in trpljenja, preden je Berta lahko izrekla to obtožbo. Nekajkrat v življenju se ji je bilo zablisknilo v očeh. Sumnja. Bila je porojena iz njene podzavesti in ni našla opore. Vselej je naglo ugašnila in ni pustila sledov za seboj... Šele tiste dni se je sumnja znova porodila v nji. Iz podzavesti se je preselila v zavest in obti-

čala kot gnojni tvor v njenih prsih. »Sedmak je mrtev... Rana na levem licu pod očmi...« Slednja Dragonjeva beseda je rezala globoke rane vanjo. Znova je videla Sedmaka pred seboj: po levem licu mu lije kri, na prsih se je strnila v rožo. »Ne očitaj mi!« je jeknila, ko se njegove oči niso odvrnile od nje... Pred njo je stal morivec. Tako majhen, da ga ni bilo mogoče razločiti ne spoznati. Rasel je, se izobličil v Dragonjo. Planila bi bila nanj in ga davila... Vso prejšnjo noč je mislila na to. Tistega dne: poševno viseča slika Sedmakove matere, rana v levem licu — stokrat potrjena misel. Seči je bilo treba do dna. Pismo skrivnostnega tujca... Njene oči so se razširile, dušo je stisnilo. Treba je bilo dokazov, dokazov...

S pomin na Sedmakovo smrt je bila shranila radi šepetajočega glasu v svoji notranjosti. Pisma, slike, okrvavljeni robec, pušica... Brskala je med njimi, premagale so jo solze. Vzravkala se je, zadušila žalost spominov. O, razmišljati, primerjati, grebsti do dna! Dragonjeva pisma. »Vaš mož, Anton Sedmak, je dezertiral...« In drugo pismo: »Moje sožalje. Vaš mož je mrtev...« Pred njo so vstale besede, ki jih je govoril Dragonja, ko je po vojni znova sedel pred njo in pred gospo Angelo. Mešale so se z besedami, ki jih je govoril vse naslednje dni. Strahota! Prikazale so se široke razpoke, ki so grozile, da pogoltnejo vse. Živa, blazna nasprotja. Za njimi brezno. Nemogoče, da je bila tako gluha in slepa! Ali je Dragonjo tako ljubila? V tistem hipu ji je bila ta misel odvrtna, kakor da je ljubila nekaj ostudnega, nevrednega. Gospa Angela ga je videla v dno duše. Ona edina. Morda nezavestno; podzavestno, nagonsko je spoznala resnico in občutila odpor do njega. Sedmakov duh je gledal skozi materine oči, govoril skozi njena usta. Zakaj ni govoril skozi Bertina usta, gledal skozi njene oči? Ali se je odvrčal od nje, ker se je bila vrgla v naročje morilcu? Bilo je jasno, jasno, jasno, a obenem pekoče, pekoče. Tistega večera, ko je prišel Dragonja prvič domov, hotel govoriti, je imela zbrane vse dokaze... Ni jih bila še razvrstila, proučila do dna, a je končno spoznanje v glavnih obrisih že raslo pred njo